ГУЗЕНКО Олена,
доцент кафедри господарсько –
правових дисциплін та економічної безпеки
Донецького держав університету внутрішніх
справ, кандидат економічних наук, доцент

ОКРЕСЛЕННЯ РОЛІ ТА ЗМІСТУ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Сучасні воєнні дії в Україні та кризові умови зовнішнього середовища, в якому функціонують суб'єкти господарювання усіх форм власності зумовлюють потребу вироблення ефективної облікової та контрольної системи, котра здатна знизити рівень ризику їх розвитку. . Важливу роль в удосконаленні ієрархічної системи обліку та контролю відводять внутрішньому контролю, як первинному виду фінансового контролю, який організовується і проводиться в середині підприємства. Доведено, головне призначення внутрішнього фінансового контролю полягає в забезпеченні своєчасною релевантною інформацією керівництва підприємства про виявлення та попередження відхилень, помилок і шахрайства, усунення їх причин. У зв'язку з цим, належно організований внутрішній фінансовий контроль, особливо в умовах воєнного стану, який породжує ряд негативних факторів ведення бізнесу, водночас потребує ґрунтовних змін та розробки напрямків його удосконалення. Актуальність 300 обраного напрямку дослідження підкріплюється також тим, що саме результати функціонування системи внутрішнього контролю на підприємстві породжують напрямки покращення інформаційного потоку, який лягає в основу прийняття управлінських рішень взагалі.

Як показують дослідження зазначена проблема не є новою та протягом тривалого часу залишається в атмосфері наукової дискусії. Більшість науковців вважають, що розуміння змісту та рольового значення дефініції «внутрішній фінансовий контроль» сприятиме більш активній позиції суб'єктів

господарювання щодо покращення системи формування фінансової звітності ,яка виступає платформою для прийняття дієвих управлінських рішень. До складу науковців, котрі у своїх дослідженнях торкалися проблем внутрішнього фінансового контролю суб‘єктів господарювання під різним кутом зору доцільно віднести Т.А.Бутинець [1], Т.О. Каменська [2], Р.О.Костирко [3], С.А.Кошкаров, В.І. Бачинський та П.О.Куцик [4], В.О.Занора та С.В. Войтко [5] та інші. У своїх дослідженнях науковці з різних позицій обґрунтовують доцільність удосконалення системи внутрішнього фінансового контролю підприємств, разом з тим практично обмежують висвітлення рішень поставленої проблеми в умовах воєнного стану, що і вказало на актуальність та сучасність обраного напрямку дослідження.

На перших етапах дослідження доцільно розглянути змістовність даної категорії та встановити ключові сегменти ,які її створюють. Так, Т.А.Бутинець [1] пропонує визначати понятійну категорію «внутрішній контроль» як систему безперервних контрольних дій за функціонуванням об‘єктів управління, що здійснюються керівництвом підприємства або уповноваженою ним посадовою особою, з метою формування певних інформаційних засад прийняття управлінських рішень або їх коригуванням для досягнення поставлених цілей найбільш ефективним для підприємства способом. Т.О. Каменська [2] вважає, що система внутрішнього контролю суб‘єктів господарювання представляє собою «…інформаційну підсистему управління, яка виконує конкретні функції та взаємодіє з іншими інформаційними підсистемами (бухгалтерського обліку та 301 економічного аналізу)». Крім того, Р.О.Костирко [3] обґрунтовує доцільність визначати дану категорію як «…систему заходів відповідності фінансової діяльності підприємства поставленим завданням, надання керівництву інформації про стан об‘єктів, які сприятимуть прийняттю правильних управлінських рішень».

Разом з тим, С.А.Кошкаров, В.І. Бачинський та П.О.Куцик [4] розглядають внутрішній фінансовий контроль з позиції процесу менеджменту. Науковці стверджують, що система, яка складається з елементів входу (інформаційного

забезпечення фінансового контролю), елементів виходу (інформації про об‘єкт управління, яка одержана в результаті фінансового контролю) та сукупності наступних взаємопов‘язаних ланцюгів виступає внутрішнім фінансовим контролем.

На нашу думку, враховуючи сучасні кризові умови господарювання підприємств, наявні воєнні дії в Україні варто осучаснити зміст понятійної категорії «внутрішній фінансовий контроль» та розуміти її як «…комплексну системи перевірки достовірності фінансового потоку, який формується на базі звітних форм суб‘єктів господарювання та виступає основою прийняття управлінських рішень». Ми вважаємо такий підхід до розкриття змістовності понятійної категорії «внутрішній фінансовий контроль» має ряд переваг: зазначається взаємозв‘язок результатів фінансового контролю діяльності суб‘єктів господарювання з формуванням інформаційного потоку для прийняття управлінських рішень; підкреслюється наявність взаємозв‘язку між даними фінансової звітності та управлінських рішень; обґрунтовується взаємозв‘язок інформаційний потік, звітність, управлінське рішення.

Зокрема, своїй науковій праці В.О.Занора та С.В. Войтко [5], звертають увагу на той факт, що внутрішній фінансовий контроль являється самостійною функцією системи управління, оскільки виступає одним із засобів організації зворотного зв‘язку, через який одержуються уся необхідна фінансова інформація про об‘єкт внутрішнього контролю у процесі прийняття управлінського рішення. Науковці доводять, що саме завдяки цьому суб‘єкт управління має змогу впливати на прийняття виважених та економічно фінансових ефективних управлінських рішень на кожній із стадій його здійснення, чим і визначається рольовий аспект даного явища.

За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що використання методів та прийомів внутрішнього фінансового контролю суб‘єктів господарювання, особливо в умовах воєнного стану, сприяє виявленню відхилень та недоліків у прогнозуванні, плануванні, обліку, аналізі та дає змогу їх нейтралізувати або мінімізувати їхній вплив на господарські

процеси. У такому випадку головне пріоритетне значення варто надати інформаційній функції внутрішнього фінансового контролю (надання своєчасної фінансової інформації про його об‘єкти та виявлених відхилень від передових показників, помилок і фактів шахрайства, їх причин та шляхів усунення, мінімізації їх у майбутньому), яка виступає основою в управлінських рішеннях.

Таким чином, в умовах воєнного стану в Україні діяльність суб‘єктів господарювання потребує оновлення інструментів управління та їх змістовності. Правильне розуміння сутнісного змісту понятійної категорії «внутрішній фінансовий контроль» та рольових аспектів її впливу на управлінські цикли господарюючих суб‘єктів сприятиме в майбутньому уникненню хибних дій та рішень з метою подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1.Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Житомир : ЖДТУ, 2011. 772 с.

2.Каменська Т.О. Внутрішній аудит. Сучасний погляд: монографія. К. : ДП «Інформ.аналіт. агентство », 2010. 499 с.

3.Костирко Р.О. Контроль і аналіз в системі управління економічним потенціалом господарюючого суб‘єкта: методологія та організація : монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. 728 с.

4. Кошкаров С.А., Бачинський В.І., Куцик П.О. Внутрішньогосподарський оперативний облік і контроль у системі управління діяльністю виробничих підприємств : монографія. Чернівці : Золоті Литаври, 2012. 264 с.

5. Занора В.О., Войтко С.В. Управління підприємствами: планування технологічних витрат, ризик-менеджмент, мотивування, прийняття управлінських рішень : монографія. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського; Політехніка, 2017. 224 с.